

Jaarverslag IJsseldelta Weidevogelgroep

2023

Jaarverslag 2023 is tot stand gekomen met de medewerking van:

Geerts Ensing, Gerrit Leene, Lucel van der Velde en Ailko Faber

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord/ Inleiding	5
Het seizoen 2023	6
Het seizoen door de ogen van het collectief	7
De groep vrijwilligers	8
De aangesloten bedrijven	9
Predatiedruk	9
Kort verslag vanuit de WBE de IJssellanden	10
Nu even met de Fauna Beheer Eenheid Overijssel pet op	10
Het standpunt van predatie bij de vogelbescherming:	12
Resumé:	12
Veiligheid	14
Cameravallen	15
Resultaten	16
Voor het overleven van de kuikens is er een goede leefomgeving nodig	19
Bedreigingen	20
Zonnepanelen	20
Windmolens	20
Maaien	20
Geld	23
Kansen	25
Professioneler	25
Nieuwe vrijwilligers inwerken	25
Komend seizoen vollediger aan de slag	25
Drones	26
Van onze leden	28
Bronvermeldingen en bijlagen	29

Voorwoord/ Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van onze weidevogelgroep IJsseldelta waarin we het seizoen van 2023 belichten, en analyseren.

Het was een, voor de weidevogels, mooi seizoen. Nat, koud en langzaam. Het droge deel aan het einde van het seizoen, heeft wel wat slachtoffers gemaakt vrezende we. Echter al met al hebben we een iets positiever jaar gehad dan we hadden kunnen hopen. Daarnaast zijn veel eerste legsels uitgekomen, hetgeen indiceert dat we sterke vogels hebben. Immers het eerste legsel heeft de sterkste vogels!

Vanuit onze groep IJsseldelta weidevogels beheren we een gigantisch grote lap grond (ruim 1500ha.) waar 158 boeren bij betrokken zijn en daar is altijd ruimte voor verbetering. In de andere weidevogelgebieden van Overijssel kent men die aantallen niet. Dat impliceert dat wij een behoorlijke zware taak hebben om dit ieder jaar weer voor elkaar te boksen.

Die taak ligt op de schouders van rond de 40 vrijwilligers. Die allemaal op hun eigen manier een fantastische bijdrage hebben geleverd aan dit resultaat. Nu we alles digitaal hebben genoteerd krijgen we ook beter grip op de mogelijkheden van ons gebied. Mede ook door de inzet van de drones is het beeld al veel beter en zuiverder.

Dit seizoen was het de opzet ook om nog eerder met de drones het veld in te gaan om zo meer, en sneller de nesten te lokaliseren. Het weer, de regen en onvoorziene omstandigheden hebben ons daarvan weerhouden. Uiteraard gaan we dit het seizoen 2024 weer proberen. Als het weer dat toestaat. 😊 Ik kan mij daar nu al wel op verheugen. sic!

Graag wil ik op deze plek van de gelegenheid gebruik maken om naast de vrijwilligers het Collectief Noordwest Overijssel te danken voor de fantastische samenwerking en vooral Freddie, onze veld coördinator, voor zijn tomeloze inzet. Ook de meewerkende boeren raken steeds meer betrokken bij het werk wat we doen, en daar zijn we blij mee.

We zijn op de achtergrond eigenlijk al weer bezig met seizoen 2024. Laten we daar, met dezelfde inzet en enthousiasme een mooi seizoen van maken!

Het is nodig, nu meer dan ooit!

Ailko Faber

Het seizoen 2023

Vanuit het perspectief van de coördinator voor de vrijwilligers

De eerste week maart was het erg koud met tot -6 graden vorst. Ook kregen we twee dagen sneeuw te verwerken. Hoewel we enige dagen hiervoor mooi weer hadden was het duidelijk dat het eerste eitje iets op zich zou laten wachten.

Op zaterdag 11 maart werd de eerste gevonden, in de gedeeltelijke sneeuw, die aan het wegsmelten was. Door Klaas Binnendijk, vrijwilliger bij vrijwilligersgroep Staphorsterveld. In de dag erop op zondag 12 maart werden in Noord Holland twee eitjes gevonden als eerste vondst, en in Friesland ook twee. Kortom het seizoen is gestart.

Foto: landschap Overijssel

Op 13 maart is er een verzoek naar het collectief NW-Overijssel gestuurd of ze niet eens willen kijken hoe we de loonwerkers meer kunnen betrekken bij ons werk als vrijwilligers. Via de coördinatoren app is de zorg gedeeld en ze gaven aan het collectief NW-Overijssel hier wellicht ons hierbij kan helpen, immers we hebben er in alle gebieden last van.

Wat wel een fijne vaststelling was, is dat alle boeren de drijfmest al hebben uitgereden omdat de grond lekker hard was en dat was mede door de verlate start van het seizoen erg aangenaam, zo werden er geen onnodige eieren kapotgereden door sleepslangen.

Rond de 18^e april hadden we de eerste pulletjes in het land. In het weekend van de 22ste waren er volop jonge beesten in het land. De vraag nu is of ze overleven. Het is bar koud.

Het is erg nat in april door de regenval. Dat heeft dus nu als voordeel dat de boeren niet met hun zware machines in het land komen. Ook omdat het koud is, groeit het gras niet te snel. Hier zitten allerlei voordelen aan voor de weidevogels. Ze hebben kans sterk te

worden. Wel een aantal keren besloten niet het veld in te gaan om zo de overlevingskansen te vergroten. Immers als we het veld in gaan is alles in rep en roer en moeten de jongen dekking zoeken. In die kou kan dat fataal zijn.

In de gebieden rond de pieper is veel predatie. Er zijn inmiddels in ons gebied al wel vijf vossen en drie marters weggevangen. Landelijk hoor ik veel over predatie, vooral de vos brengt veel schade toe aan de weidevogels.

We hebben nu rond de 25 camera's staan in het veld. Om de predatie scherp te krijgen.

Landelijk wordt duidelijk dat het aanvalsplan Grutto is gestokt. Er liggen 16 miljoen Euro op de planken maar de besturen van de provincie en het rijk komen er niet uit wie op de lange termijn de kosten zal moeten dragen voor de weidevogels. Bizar, maar we zijn dus verzandt in een bureaucratie gevecht. Hierdoor wellicht weer een seizoen naar de knoppen omdat de fondsen niet vrij kunnen komen en de maatregelen dus uit blijven.

Ook mei is niet als te warm, af en toe wat regen. Er ontstaat een beeld van weinig 2^e leg. Niet al te veel predatie. Alleen in de hoek van Genemuiden is veel predatie. Het is nog niet iedereen die gebruik maakt van de BLVM duidelijk dat de uitkomsten van de broedsels ook in de BLVM moeten worden aangegeven, anders hebben we er nog niets aan. We maken veel gebruik van de drone. Helemaal als de maaidatum nader bij komt. (rond 22 mei)

Veel van de boeren die dan kunnen maaien hebben we gevlogen met de drone, en met die info gaat Freddie in gesprek met de boeren. Hierdoor kan er dan nog twee weken uitstel gegeven worden, wat de pulletjes helpt en waardoor de laatste eieren uitgebroed kunnen worden. Wij hebben met onze drone echt veel gevlogen. Ook vooral in de namiddag/avond wat ons prima beviel.

Wel concludeer ik dat de drone goed en effectief wordt ingezet, en ook wordt wel duidelijk dat dit ook echt de toekomst heeft. Je ziet werkelijk alles met deze techniek.

[Het seizoen door de ogen van het collectief](#)

Begin van dit jaar ging, tegelijk met het nieuwe GLB, het nieuwe ANLb van start met de nodige onduidelijkheden voor zowel het Collectief als de agrariërs. Maar uiteraard laten de vogels zich daardoor niet van de wijs brengen en kwamen ze gewoon terug naar hun broedgebieden.

Ook zonder contract zetten veel deelnemers gelukkig de pomp aan, zodat we mooie plasdrassen hadden toen de vogels terugkwamen. Om alle plasdrassen te vullen zijn vele nieuwe pompen aangeschaft, die niet allemaal tijdig geleverd werden, dus enkele plasdrassen startten daardoor later.

De nieuwe beheerstrategie betekende voor verschillende deelnemers wijzigingen in beheer ten opzichte van voorgaande jaren, met meer variatie in beheerpakketten. Die variatie zorgt ervoor dat de vogels een beter mozaïek vinden met meer groeitrappen, zodat de kuikens van verschillende soorten en leeftijden geschikt leefgebied vinden. Ook tijdens het seizoen vond in afstemming met de veldcoördinatoren nog veel bijsturing in het beheer

plaats. Zo zijn er veel kuikenvelden afgesloten, maar is ook op de nodige locaties bijvoorbeeld de duur van de rustperiode van beheer aangepast. Zowel dat de rustperiode verlengd is vanwege de aanwezigheid van vogels als dat deze verkort is, doordat het gewas al vroegtijdig ongeschikt was als kuikenland. Dit maatwerk willen we de komende jaren steeds meer toepassen om zo flexibiliteit te kunnen bieden voor de vogels en voor de grondgebruiker.

Het voorjaar was er een met twee gezichten: het 1^e deel was bijzonder nat, wat voor de weidevogels positief was: de bodem was zacht, zodat ze goed in de grond konden prikken op zoek naar voedsel. En de wormen zaten bovenin de grond, dus makkelijker bereikbaar voor de vogels. Voor vroege kuikens was de neerslag in combinatie met de kou mogelijk wel een uitdaging, doordat er dan ook minder insecten zijn. In het 2^e deel van het voorjaar werd het droog, erg droog. Zo droog zelfs dat weidevogelkuikens (en waarschijnlijk ook de volwassen vogels) in verschillende gebieden veel moeite hadden met het vinden van voldoende voedsel. Dan blijkt ook het belang van watermaatregelen als plasdrassen. Veel weidevogelgezinnen verzamelden zich rond de plekken waar nog water en slikranden aanwezig waren. Uiteindelijk hebben we nog actief deelnemers benaderd voor de verlenging van bestaande plasdrassen en de realisatie van Zomer plasdrassen. Deze zijn essentieel om de kuikens vliegvlug te krijgen.

Vanuit verschillende hoeken kwamen helaas weer veel geluiden over predatie door o.a. vossen, steenmarters, kraaien en ooievaars. Dit zorgt zowel bij deelnemers als bij vrijwilligers voor grote demotivatie. Ook voor het Collectief is dit een groot zorgpunt. We proberen dit tegen te gaan met de aankoop van rasters en vossenvallen, afstemming met jagers en provincie en door het beheer te optimaliseren. Ook dit jaar is er weer predatiemonitoring uitgevoerd, waarbij vrijwilligers met camera's nesten hebben gevolgd.

De groep vrijwilligers

Onze groep vrijwilligers is redelijk stabiel.

We begonnen 2023 met 40 vrijwilligers. Nu staat de stand op 38 vrijwilligers

Twee leden hebben zich inmiddels afgemeld om privé redenen.

Kijkend naar de gemiddelde leeftijd van de club blijft het noodzaak om andere mensen erbij te krijgen. We hebben een groot gebied en dat vraagt om veel mensen die bereid zijn hands-on te helpen. Door een aantal keren in het veld te lopen en wat stokjes te zetten komen we er niet. (Zie ook komend seizoen aan de slag pag. 21)

Note: Ook, na dit seizoen, moeten we weer vaststellen dat het in vele gevallen iedere keer dezelfde mensen zijn die weer alle werkzaamheden op hun schouders nemen. Dat is niet goed, immers als er iemand ziek wordt of uitvalt zie je ook gelijk de consequenties. Dat zou niet moeten mogen kunnen. Iets om over na te denken het komende seizoen.

De aangesloten bedrijven

We hadden begin seizoen 155 bedrijven waar we zorg voor droegen, en eind seizoen zitten we op 158 bedrijven. Het groeit nog steeds een beetje. Ieder jaar komen er bedrijven bij aangezien de boeren zich gelukkig steeds vaker zien en horen, dat dit wat wij doen noodzakelijk is als we weidevogels willen houden in de Mastenbroekerpolder.

Freddie heeft vanaf het begin aan de bezem erdoor gehaald en hij is nu alweer bezig met de plas-dras situaties bij de boeren en de contracten voor het komende jaar.

Foto: overzicht bedrijven uit de BLVM

Predatiedruk

We spreken van predatie wanneer een dier een ander dier opeet. Predatoren horen bij een natuurlijk systeem. Maar structureel vormt predatie nu een bedreiging voor kwetsbare weidevogel- populaties in een gebied. Predatie is een gevoelig onderwerp. Juist omdat het zo gevoelig ligt, werkt men met wetenschappelijke kennis en zijn we afhankelijk van elkaar. Zo kunnen we bescherming baseren op de best mogelijke informatie, dat geeft de grootste kans op een goed en verantwoord resultaat. (<https://tinyurl.com/yva3ds6a>)

Jaar in jaar uit wordt er in onze groep vrijwilligers veel afgegeven op de predatiedruk. Dat is wel begrijpelijk maar in vele gevallen ook een vorm van te kort aan kennis. Immers predatoren zullen er altijd zijn en als we bezig zijn om balans te vinden in het hele systeem is dit een factor waar we rekening mee moeten blijven houden. Dat wetende is het ook absoluut van belang dat we de weg weten naar de jagers die iets kunnen doen.

Dus altijd melden als er een vermoeden is van een predator, aan ons. Wij kunnen dan zoeken naar de juiste manier van afhandelen.

Wij hadden in 2023 in ons totale gebied 17,2 % predatie dat is 2% minder dan afgelopen jaar.

Binnen ons gebied hebben we de volgende resultaten gemeld gekregen (met dank aan Geuje van Dijk):

Kort verslag vanuit de WBE de IJssellanden

Zo aan het eind van het jaar 2023 kijken we even terug na de periode vanaf 1-8-2022 t/m 31-07-2023.

Wat belangrijk is om het voor de weidevogels zo goed mogelijk te doen is dat de stand van de zwarte kraai en de vos binnen de perken blijft. Zo zijn er binnen het werkgebied van WBE de IJssellanden *360 zwarte kraaien* geschoten en *55 vossen*. Zeker het aantal vossen is hoog te noemen. We hebben als WBE goed kunnen acteren op meldingen van weidevogelpredatie maar dat betekent niet dat er toch wel nesten zijn gepredeerd door vossen. Naast de vos is ook de steenmarter als een predator aan te merken. Echter de predatiedruk door de steenmarter is nog niet van dien aard dat vanuit de provincie een ontheffing gegeven kan worden.

Voor de ganzen is dit voorjaar weer volop ingezet op de nestbehandeling binnen de WBE de IJssellanden. Dit jaar zijn in het werkgebied 5056 eieren van Grauwe ganzen en 2080 eieren van Canadese ganzen met maisolie behandeld. Naast het afschot proberen we op deze manier het aantal overzomerende ganzen niet te laten groeien. In maand juli zijn de volgende aantallen zomerganzen geteld: Grauwe gans 7.409, Canadese gans 2.130 en nijlgans 77.

Nu even met de Fauna Beheer Eenheid Overijssel pet op

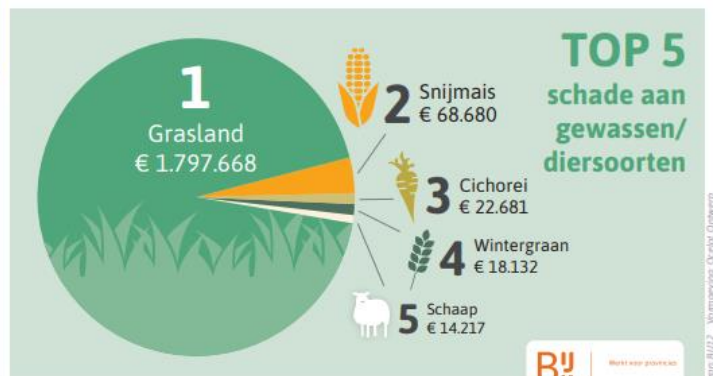
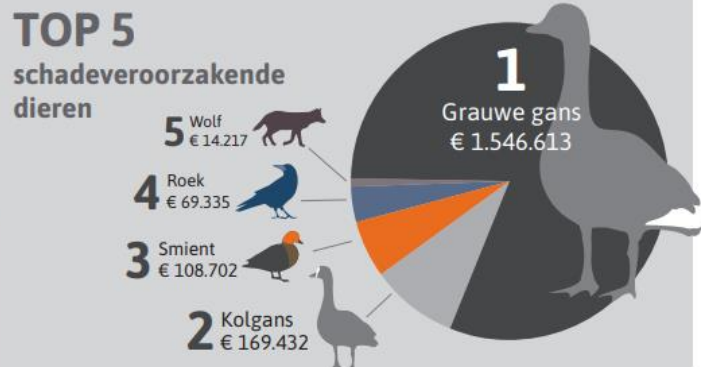
Vanuit de Provincie is een beleidskader opgesteld waar de FBE een nieuw faunabeheerplan voor de jaren 2024 - 2029 moet schrijven. Vanuit dit kader wordt in ieder geval meer aandacht gegeven aan de weidevogelgebieden en de bescherming daarvan. Dat betekent dat ook in het nieuwe Faunabeheerplan weer volop wordt ingezet om de predatie tegen te gaan. Echter moeten we met lede ogen toezien hoe de Raad van State in de Provincie Noord Holland de landelijke vrijstelling onderuit heeft gehaald. Dit betekent dat voor de soorten Canadese gans, Zwarte kraai, kauw, houtduif en vos en goede onderbouwning op perceel niveau gegeven moet worden waarom deze soorten bejaagd kunnen worden. Dit in tegenstelling hoe het nu gaat. Met het onderbouwen om afschot mogelijk te maken zijn schadegegevens noodzakelijk. Nu is dat in dit gebied geen probleem omdat we een weidevogelgebied hebben waar de zwarte kraai en vos als predator bekend zijn. Echter in gebieden waar geen weidevogels zijn wordt het lastig om daar nog de zwarte kraai en vos te bejagen.

Kijkend naar de ganzen wordt vanuit de Provincie meer druk gezet om de populatie overzomerende ganzen te reduceren. Hiervoor wordt naast de nestbehandeling en het afschot ook ingezet op ruivangsten (vangen van ganzen tijdens de rui) en het schieten

van koppelvormers (Hieronder worden gepaarde ganzen verstaan die in de buurt van potentieel broedgebied samen zitten of vliegen, te onderscheiden zijn van de groep en enige mate van afstand houden tot andere ganzen.) Met deze nieuwe mogelijkheden hoopt de Provincie minder overzomerende ganzen te hebben en waardoor ze ook minder schade hoeven uit te betalen.

Cijfers faunaschade 2022 Overijssel

Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Overijssel heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Het standpunt van predatie bij de vogelbescherming:

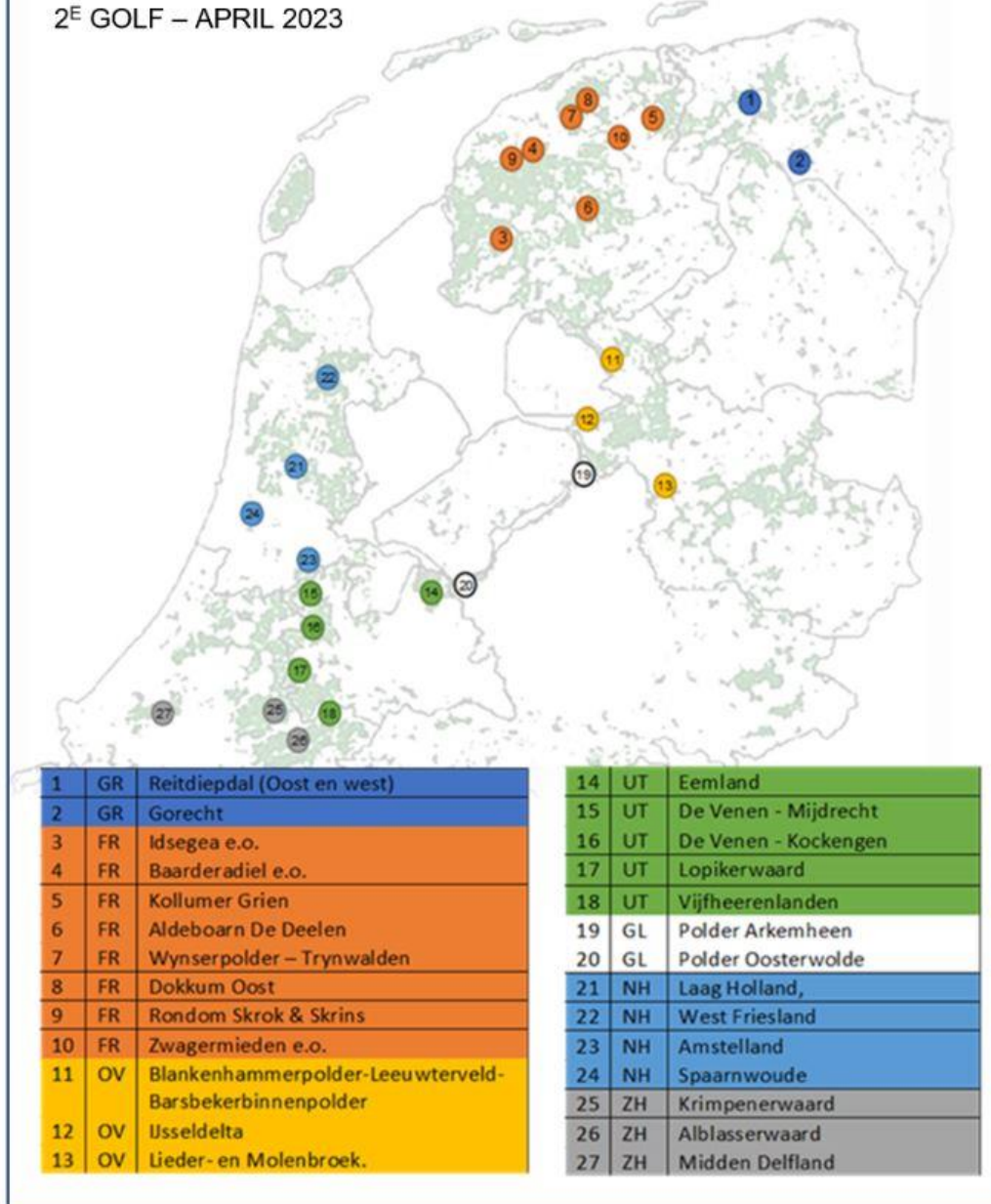
- Als predatoren beschermde nesten leeghalen is dat zeer frustrerend voor de boeren, vrijwilligers en natuurbeschermers die zich gepassioneerd voor weidevogels inzetten. Vogelbescherming begrijpt deze frustratie. Anderzijds kunnen we als natuurbeschermingsorganisatie niet om het feit heen dat predatie een natuurlijk fenomeen is.
- Als er voldoende geschikt leefgebied is voor weidevogels en hun kuikens dan zou predatie geen gevaar voor het voortbestaan van de soort moeten zijn. Met geschikt bedoelen we grote gebieden van voldoende kwaliteit voor voedsel, veiligheid en voortplanting. Soms blijken predatoren flinke schade te kunnen aanrichten in de kerngebieden. Het aantal weidevogels en het aantal goede grotere gebieden is echter inmiddels zo klein dat predatie ook in deze gebieden grote impact kan hebben.
- Er is nog maar *weinig echt geschikt leefgebied voor weidevogels* in Nederland. In nog maar enkele gebieden vinden we redelijk grote aantallen weidevogels. Het is effectief om het beheer te concentreren in deze zogeheten *weidevogelkerngebieden*. Boeren en natuurterreinbeheerders nemen daar samen extra maatregelen om de weidevogels te helpen overleven.
- De inspanning in Nederland moet vooral gericht zijn op het vergroten en verbeteren van leefgebied van weidevogels, te beginnen in deze kerngebieden. Dat betekent een hoog waterpeil, voldoende openheid en rust, voldoende oppervlakte kruidenrijk grasland en voldoende kuikenland.
- Het bestrijden van predatoren begint bij maatregelen zoals het landschap ongeschikter maken voor predatoren en door predatoren te weren, bijvoorbeeld met tijdelijke rasters of schrikdraad.
- Het actief bestrijden van inheemse predatoren, zoals vossen en kraaien, is volgens Vogelbescherming alleen in *uiterste gevallen* een optie. Daarvoor hebben we een afwegingskader opgesteld. Vóór alles geldt: werk uitsluitend op basis van *systematisch verzamelde feiten en de best beschikbare kennis*. Eerst doordenken, dan pas doen en altijd de effecten monitoren.

Resumé:

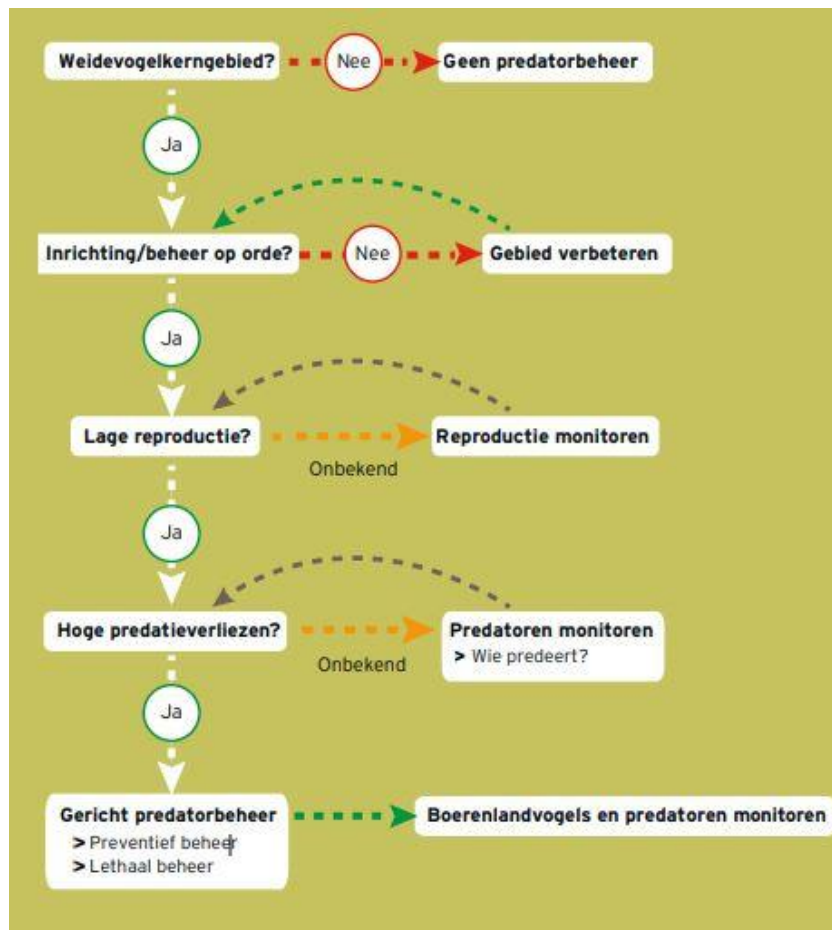
- Weidevogelkerngebieden – Daar gaat de route naar toe
IJsseldelta is een aangewezen gebied!(12-zie kaart
hieronder)
- Systematisch verzamelde feiten – *We kunnen het niet genoeg benadrukken nauwkeurig
vastlegging in de BLVM is pure noodzaak.*

AANVALSPLAN GRUTTO KANSGEBIEDEN

2^E GOLF – APRIL 2023

Figuur: uit aanvalsplan Grutto – zie bijlage-

Figuur: uit aanvalsplan grutto- zie bijlage

Predatie hoort nu eenmaal bij de natuur, zo zitten de zaken in elkaar. Het gaat om het handhaven van een balans en daar zijn we mee bezig.

Voor ons als weidevogel beschermers is het zaak de ogen open te houden in het veld. Als er iets van een vermoeden is van een predator is het enige wat wij moeten doen, het melden bij onze secretaris. ensingz@home.nl

Veiligheid

“De invloed van roofdieren (predatoren) op de kuikenoverleving is nog altijd groot, met grote verschillen per plaats en per jaar. Grondpredatoren als vos en steenmarter, maar ook ‘nieuwe soorten’ als das en wasbeerhond kunnen plaatselijk grote invloed hebben op het uitkomstsucces van de eieren. Voor de kuikens zijn daarnaast luchtpredatoren als buizerd, blauwe reiger en bruine kiekendief gevaarlijk. Vooral in de periode dat de kuikens hun vleugelspijeren gaan oefenen (de fladderweken) zijn ze voor de roofvogels een eenvoudige prooi. Een goede openheid van het landschap en een hoge waterstand in een gebied maakt het de predatoren lastiger. Daarnaast kan er in bepaalde gevallen gekozen worden voor het weren van de predatoren door bijvoorbeeld een dam uit te rasteren of

ruigte te verwijderen. Als ook dat de kuikenoverleving niet verbetert, dan kan er voor sommige soorten gekozen worden voor bestrijding van de predatoren. Vossen, wasbeerhonden, ratten, verwilderde katten en zwarte kraaien mogen worden bestreden in (grote delen van) onze provincie. Steenmarters mogen in een aantal aangewezen weidevogelgebieden worden weggevangen. Voor de kuikenoverleving zijn onze inspanningen helaas vaak nog niet voldoende.” (Uit: friesevogelwachten- zie bijlage)

Cameravallen

Ook dit jaar zijn we weer gevraagd om mee te werken aan de pilot met de cameravallen. Dit om zo nauwkeurig mogelijk in kaart te brengen, wie, wat en wanneer een nest gepredeerd wordt. Er zijn zelfs extra camera's beschikbaar gesteld. Linda heeft de camera's en toebehoren (geheugen kaartjes, batterijen opladers en een Harddisk) uitgedeeld en voorzien van een duidelijke instructie. In de onderstaande 4 gebieden zijn er ins ons gebied camera's geplaatst. Uiteraard heeft het CNWO meerder gebieden waar camera's gebruikt worden:

- Roebolligehoek, 5 camera's
- Mastenbroek Zuid 4 camera's
- Pieperpolder/ Mandjeswaard 5 camera's
- Kamperveen 7 camera's

Het was voor een aantal van ons nog best lastig om het goed uit te voeren. Hier en daar moest nog wat extra uitleg en instructie gegeven worden. Elke camera actie moet namelijk juist geregistreerd worden om de coördinatoren van het nestje (en dus ook van de camera) met elkaar te kunnen matchen als de foto's later onderzocht moeten worden. Per camera actie kunnen er maar zo 3000 foto's zijn die achteraf beoordeeld moeten worden. Inmiddels is de volledige monitoring geanalyseerd en is er door het collectief Noord West Overijssel een mooi verslag *“Resultaten monitoring nestpredatie in Noordwest Overijssel 2023”* (zie bijlagen) gemaakt en gedeeld.

Tabel 1. Aantal gevolgde nesten per gebied en per soort.

	Grutto	Kleine Plevier	Scholekster	Tureluur	Wulp	Kievit	Totaal
Eesveen			1	1		7	9
Kamperveen	5		2			11	18
Leeuwtveld	1		1			1	3
Mastenbroek-Zuid			1			6	7
Pieperpolder/Mandjeswaard					2	6	8
Roebolligehoek	3		1			1	5
Staphorsterveld			4		2	13	19
Tolhuislanden	6					30	36
Wijthmen		1				13	14
Totaal	15	1	10	1	4	88	119

Tabel 2. Uitkomstsucces en lotgevallen van de nesten voor de gebieden gezamenlijk.

	Grutto	Kleine Plevier	Scholekster	Tureluur	Wulp	Kievit	Totaal
Uitgekomen*	12	1	2		2	43	60
Gepredeerd	3		8		1	33	45
Verlaten**				1		7	8
Onbekend***					1	5	6
	15	1	10	1	4	88	119

* Van één van de uitgekomen kievitnesten zijn de kuikens direct na uitkomst gepredeerd door de bruine kiekendief. Dit nest is meegenomen als uitgekomen.

** Eén van de verlaten kievitnesten is na het verlaten alsnog gepredeerd door de kraai. Dit nest is meegenomen als verlaten.

*** 5 van de 6 onbekende nesten zijn te wijten aan uitgevallen camera's. Van 1 kievitnest zijn alle eieren verdwenen zonder dat er een dader is waargenomen.

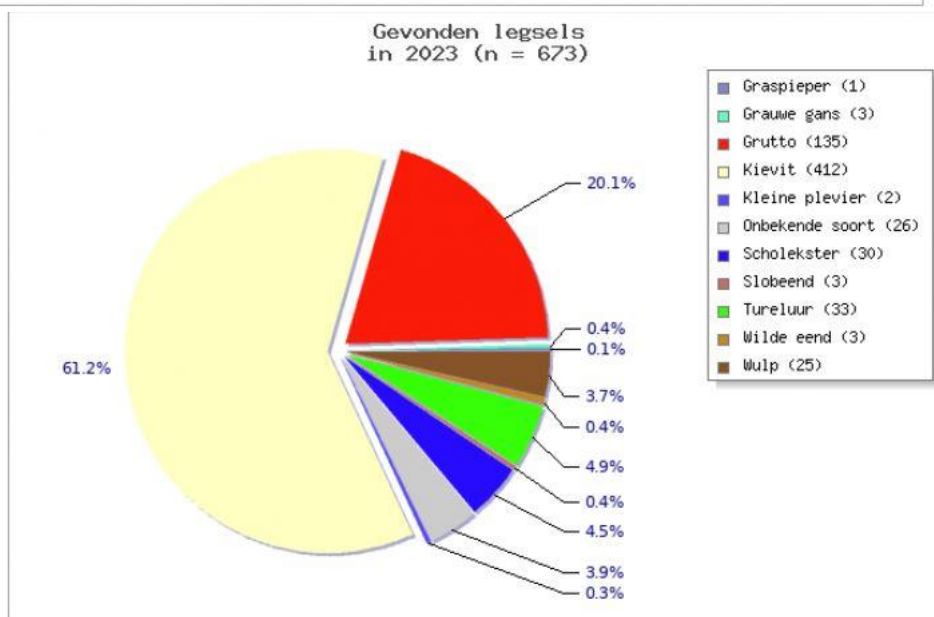
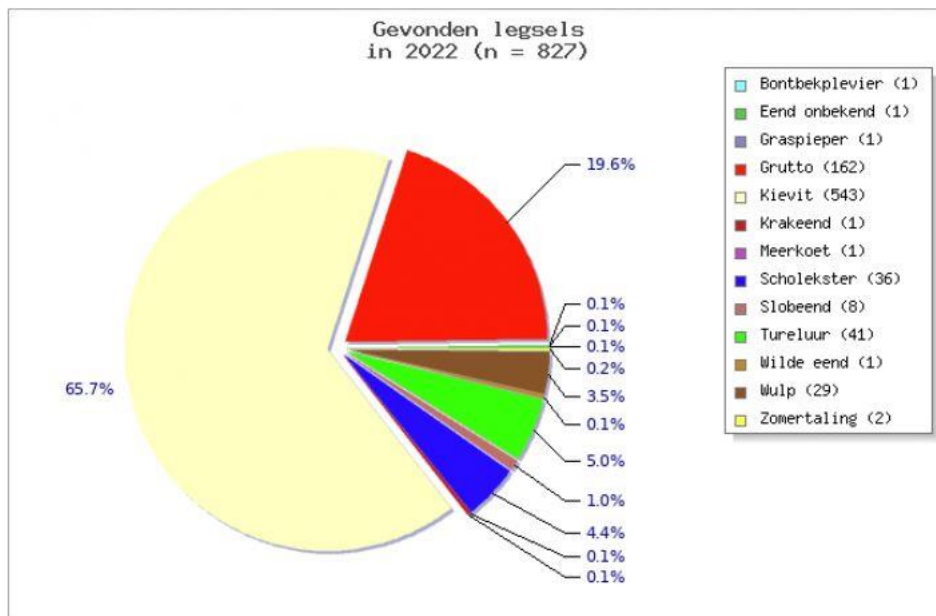
Tabel 3. Waargenomen predatoren bij de gepredeerde nesten in de verschillende gebieden

	Eesveen	Kamperveen	Leeuwtveld	Mastenbroek-Zuid	Pieperpolder/Mandjeswaard	Roebolligehoek	Staphorsterveld	Tolhuislanden	Wijthmen	Totaal
Gevolgd nesten	9	18	3	7	8	5	19	36	14	119
Uit	3	16		1	1	3	7	21	8	60
Gepredeerd	5	1	3	1	4	2	11	14	4	45
Buizerd							1			1
Bunzing								1		1
Hermelijn								6		6
Steenmarter	1		2			1		5	4	13
Vos	4	1	1		1		9			16
Predator onbekend obv (ontbreken) eimateriaal				1	3		2	2		8
Verlaten	1	1		1	2		1	1	1	8
Resultaat onbekend				4	1				1	6
Percentage uit	33%	89%	0%	33%	14%	60%	37%	58%	62%	50%
Percentage gepredeerd	56%	6%	100%	33%	57%	40%	58%	39%	31%	38%

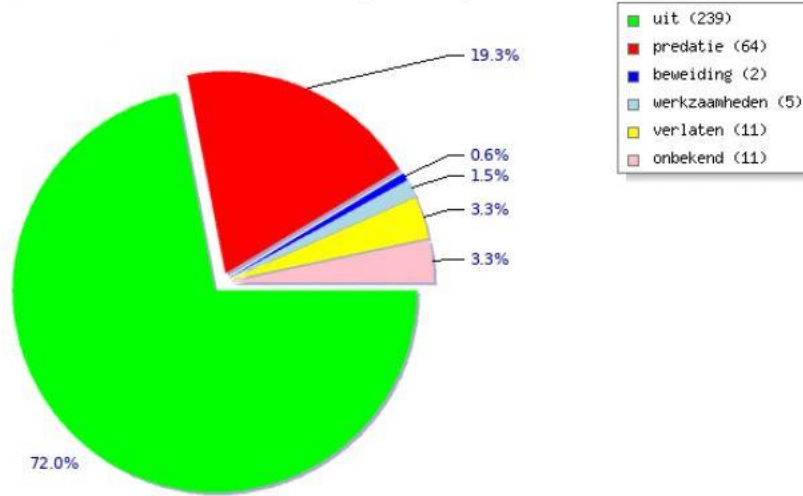
Resultaten

Hoewel we dit jaar minder nesten vonden dan afgelopen jaar is het resultaat beter.

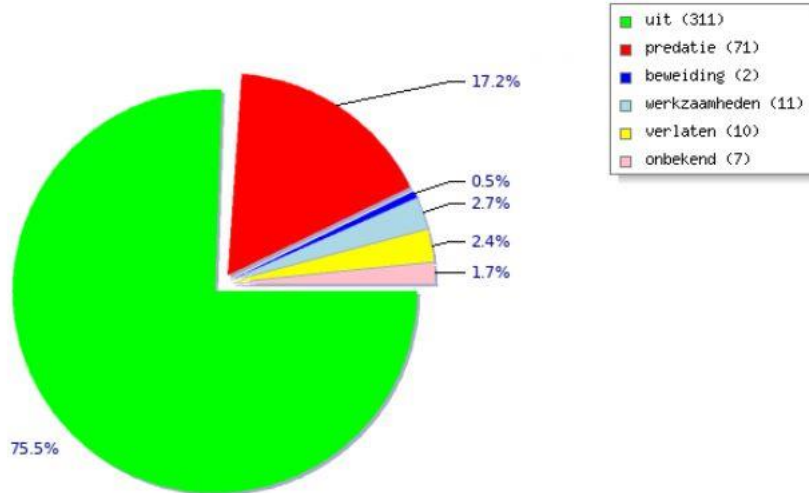
Het vinden van minder nesten is goed te verklaren immers het natte en koude voorjaar zorgde ervoor dat vele eerste legfels uit zijn gekomen, de boeren konden niet het land op en de drijfmest zat er al op voor het seizoen begon. We hebben dus sterke kuikens uit het eerste legsel. Afgelopen jaar hebben we in het voorjaar meer verloren aan predatie dan wel land bewerking, waardoor meerder vogels een tweede leg hebben gehad, hetgeen resulteert in meerdere gevonden nesten.

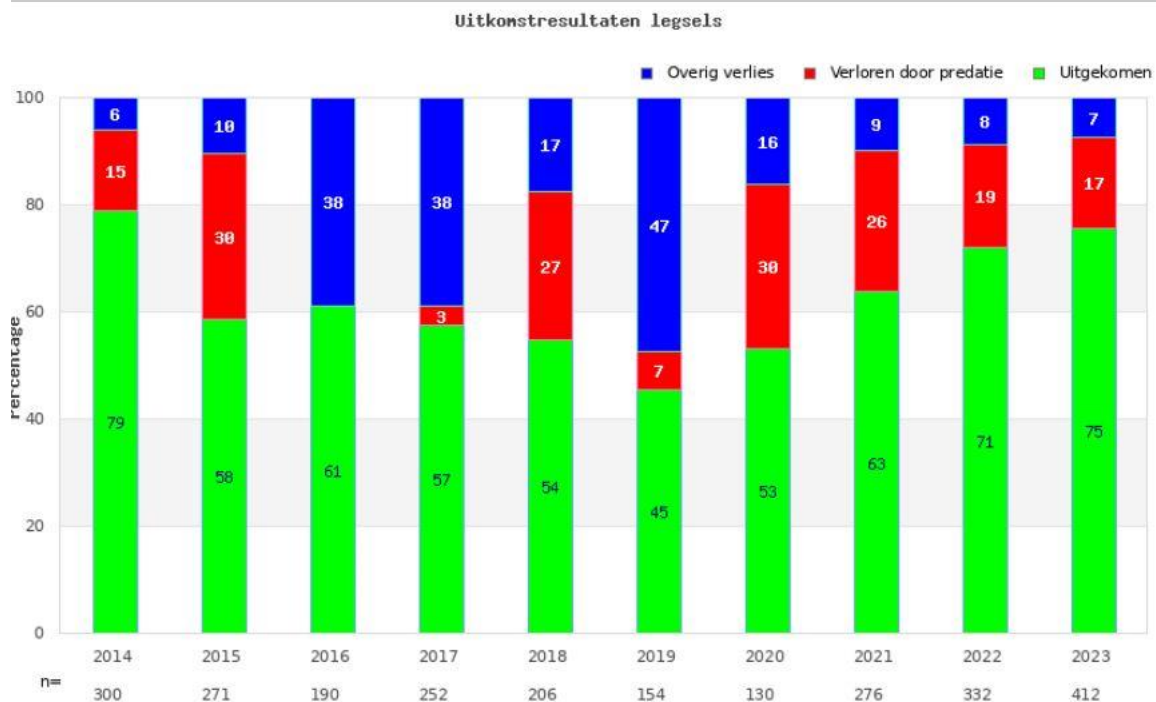

Uitkomstresultaat gevonden legsels
in 2022 (n = 332)

Uitkomstresultaat gevonden legsels
in 2023 (n = 412)

Voor het overleven van de kuikens is er een goede leefomgeving nodig

“Een belangrijke factor voor kuikenoverleving is mozaïekbeheer. Met mozaïekbeheer worden de landerijen zo ingericht dat ze geschikt zijn voor kuikens om voedsel te zoeken en te schuilen. De term mozaïek zegt al dat er verschillende maatregelen naast elkaar en achter elkaar aan worden ingezet. Dat zorgt ervoor dat de kuikens op ieder moment geschikt gebied hebben om op te groeien. Maatregelen zijn bijvoorbeeld extensief (voor) weiden, aangepast bemesten, verhoogd waterpeil, gefaseerd maaien (maaitrappen) en stroken laten staan. Mozaïekbeheer zorgt ervoor dat er verschillende soorten kruiden en grassen zijn, wat weer zorgt voor verschillen in gewashoogte en gewasstructuur, zowel tussen percelen als binnen een perceel. Een te hoog en te dicht gewas is niet geschikt voor de kuikens. Ze kunnen daar niet doorheen scharrelen. Bovendien zitten de insecten vaak boven in het gras, waar de kuikens niet bij kunnen. Een te korte vegetatie door te vroeg maaien (of plaatselijk te veel ganzenvraat) is ook niet goed, dan is er te weinig mogelijkheid om dekking te zoeken. Het doel is dus de kuikenoverleving te vergroten door te zorgen voor voldoende voedsel en dekking. Daarnaast zijn ook voldoende oppervlakte, openheid, rust, vocht en variatie in voedselrijkdom belangrijk voor de opgroeiende kuikens”

(uit verslag Friese vogelwachten- zie bijlage)

Bedreigingen

Zonnepanelen

Het land inzetten voor het plaatsen van Zonnepanelen is al vaker in de wandelgangen gehoord en zoals de wereld er nu uitziet gaan we dat nog wel eens vaker tegen komen. Immers de vergoeding die men krijgt voor het land is van een dermate grote hoogte dat het moeilijk blijft om dit niet mee te nemen in je bedrijfsvoering. Het hangt van de boer af of hij/zij hiervoor kiest. Hopelijk kijken ze niet alleen naar de centjes...

Windmolens

Ook het neerzetten van windmolens blijft aantrekkelijk voor de boeren. Hoewel men op dit moment nog met de landeigenaren praat kijkt men absoluut niet naar de schade die men creëert met het neerzetten van deze molens in ons gebied. Als daarnaast er een vergoeding van €60.000,- op jaarbasis tegenover staat. Tsjja, dat is een goed jaarsalaris. Sterke benen die dat kunnen tegenhouden. Helemaal als je in de tang zit van de bank.

Zolang men als boer alleen maar een compensatie krijgt voor de gebieden die men geschikt maakt voor de weidevogels en daarnaast een stapel regels moet naleven om de vergoeding gegarandeerd te krijgen dan is de keuze snel gemaakt.

Nogmaals de vergoedingen die men krijgt zijn compensatie en geen verdienmodel.

Wij zijn altijd alert als we weer plannen horen en bespreken met het CNWO dan welke stappen we moeten zetten om in verweer te gaan.

Maaien

Ieder jaar weer lopen we tegen het fenomeen maaien aan. Dit jaar was het wel heel extreem. De dagen dat het kon waren kort op elkaar en het leek wel alsof iedere boer het vuur in zijn lijf had gekregen toen de mogelijkheden er waren om te maaien. Begrijpelijk, het is immers zijn inkomen, echter er zit ook een andere kant aan.

Die maaidagen worden binnen de weidevogel bescherming ook wel "hakseldagen" genoemd. Het moment waar we nu juist niet op zitten te wachten!

Bron: Egbert van der Velde/ Maaislachtoffer in Friesland

Bron: Archief grutto-deskundigen/ Doodgemaaid kuiken in de Vijfheerenlanden

Als we nu even naar de feitelijke kant kijken van het leven in de natuur komen we de volgende wet tegen: Natuurbeschermingswet art 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Nu weten we dat het verschil tussen een wet en beboeting de handhaving is. En dat is een lastige. Immers men heeft bewijs nodig. Immers het opzettelijke moet je kunnen aantonen. Echter als wij de nesten hebben genoteerd in de BLVM, we hebben er een foto van, dan zou je dat als bewijs kunnen hanteren.

Afgelopen jaar zijn wij hier ingedoken en daar hoorden wij in Zwolle het volgende:

De omgevingsdienst IJsselland handhaaft niet in het buitengebied op de naleving van de Wet Natuurbescherming (milieubeschermingsrecht) Dat is voorbehouden aan het team Handhaving van de provincie Overijssel. In tegenstelling tot vele andere provincies heeft Overijssel de handhaving van de zg. "Groene wetten" niet gemandateerd aan de Omgevingsdiensten IJsselland en Twente. Overijssel doet zelf de Vergunning- Toezicht- en Handhavingstaken op deze groene wetten.

Het ligt dus bij de BOA's. We zijn er nog mee bezig maar zodra we hier meer van horen laten we het weten.

Begrijp goed, dat we een goede relatie met de boeren hebben en een onverstoord relatie met diverse partijen in de Mastenbroekerpolder, en dat willen we ook absoluut niet verstoren. Echter ieder jaar gebeurt het ons weer dat na de inzet van onze vrijwilligers de zaken compleet worden weggevaagd, zonder communiceren met ons. *Dat moet echt anders!* En om onze vrijwilligers wat meer armslag te geven is het, denken wij, handig om te weten hoe de wetten liggen en hoe die gehanteerd worden. Genoeg=Genoeg

Ook de boeren en de loonwerkers moeten hun verantwoordelijkheid nemen en zich aan de wet houden en zullen er in de toekomst rekening mee moeten gaan houden dat wij als vrijwilligers niet meer als "slachtoffers" aan de kant blijven staan te kijken. Ieder nest wat vernietigd wordt is er één te veel.

Maaien met weidevogelverstand:

- Als er nesten of kuikens zijn: stel het maaien uit, want zelfs als je geen vogel raakt, werkt het altijd verstoring, vogels raken in de stress en het trekt rovers aan.
- Als uitstellen niet kan en er zijn nog nesten op het perceel: markeer de nesten en laat bij het maaien een groot stuk gras staan om het nest (minimaal 50 m²). Of laat een hele strook/groot blok staan als er meerdere nesten bij elkaar liggen.
- Als er kuikens in het perceel zijn: plaats een dag van tevoren vlaggenstokken in het hele perceel om ze te verjagen.
- Maai overdag, van binnen naar buiten, met aandacht (niet te snel!), met wildredder en gebruik geen kneuzer.

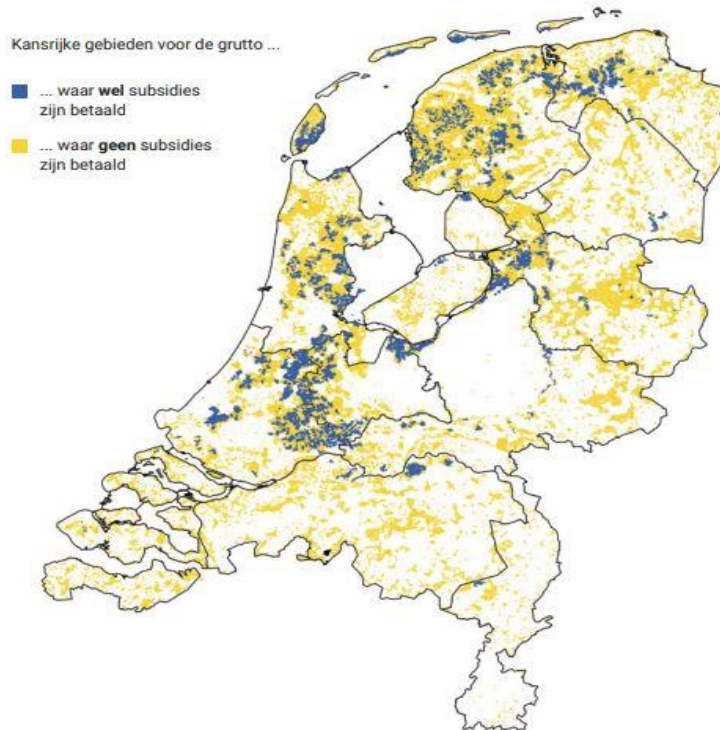
Geld

In 2021 is er een studie vrij gegeven, van de algemene rekenkamer, (bijlage) waarin keihard wordt bewezen dat de aanpak van de bescherming van de weidevogels niet werkt.

Dat geeft een helder beeld van de huidige stand van zaken.

“We hebben twee dingen met elkaar vergeleken. Aan de ene kant zijn dat de gebieden in Nederland waar weidevogels als de grutto heel goed hun kuikens kunnen grootbrengen. Bijvoorbeeld omdat die gebieden een open landschap hebben (Melman en Sierdsema, 2017). We noemen dat kansrijke gebieden voor de weidevogels. Aan de andere kant hebben we gekeken in welke gebieden boeren maatregelen nemen om de weidevogels te beschermen. Die twee soorten gebieden hebben we bij elkaar gezet in figuur 2”

In 85% van de gebieden waar de grutto kansrijk is, nemen boeren geen maatregelen om hem te beschermen

De gele gebieden en de blauwe gebieden samen in figuur 2 zijn de kansrijke gebieden voor de grutto (Aanvalsplan Grutto, 2020). De blauwe gebieden zijn de kansrijke gebieden waar boeren *wel* subsidies hebben gekregen om weidevogels te beschermen. Daar nemen ze dus maatregelen om te zorgen dat grutto's er veilig hun eieren kunnen uitbroeden en hun kuikens kunnen grootbrengen. In de gele gebieden worden *geen* maatregelen genomen.

Het is eigenlijk best wel schokkend om dit te lezen. 85 % van de boeren nemen niet de maatregelen die genomen moeten worden.....Worden we dan als vrijwilligers bij de neus genomen door de boeren? Wel ja zeggen maar nee doen? Boeren zijn dus eigenlijk zelf schuld aan de situatie. Wellicht een beetje kort door de bocht, maar toch! Als er besloten wordt om de geldkraan dicht te draaien.....

Wij denken dat wij als vrijwilligers hier wel mee te maken hebben maar niet zo veel invloed op hebben als we zouden willen. Het enige wat wij kunnen en dus moeten doen is in gesprek blijven met de boeren en hun blijven informeren en voorzien van juiste informatie.

Kansen

Professioneler

Ieder seizoen starten we eigenlijk van voren af aan. Als we een bedrijf zouden zijn zou er meer gebruik gemaakt worden van die kennis en knowhow binnen de groep en we dit zo gaan inzetten dat we er ieder jaar voordeel aan hebben. Het zou dus professioneler kunnen. We zouden hierdoor uiteindelijk ook scherpere resultaten kunnen neerzetten. Aangezien we als een groep vrijwilligers bij elkaar zitten komen we hieraan vaak niet toe. Tevens ontbreekt het ons aan de mensen die zich hiervoor specifiek willen inzetten.

Kijk maar eens naar de huidige vastlegging van de resultaten, daar hebben we mega stappen in gezet. Hierdoor meer info en meer data wat landelijk verwerkt kan worden. En dus een zuiverder beeld geeft.

1. Blijven vast leggen van legsels
2. Het blijven monitoren van je gebied. De gegevens wijzigen gedurende het seizoen. Immers er is predatie, verlies, nestverlating, landbewerking. Die gegevens moeten we scherp krijgen.
3. Het belangrijkste van onze taak is wel de notering van de uitkomsten van je legsels
4. Daarna de monitoring van de jonge weidevogels. Dat vereist een iets specialistischere kennis. Dus training/ lezing

Nieuwe vrijwilligers inwerken

Het is een wens van onze weidevogelwerkgroep om de nieuwe vrijwilligers beter te begeleiden.

Wij roepen hierbij dan ook iedereen op om zich te melden als je hierin wilt investeren. Mensen meenemen het veld in en je kennis overdragen aan nieuwe vrijwilligers die het vak willen leren. Je kunt je melden bij ons secretariaat: ensingz@home.nl

Komend seizoen vollediger aan de slag

Wij zijn vanuit het verleden gewend om ons te focussen op de gevonden eieren. Die zijn natuurlijk nodig om een goed resultaat te behalen. Echter na het vinden van de eieren is onze taak verre van klaar. Onze taak als weidevogel beschermers bestaat uit meer:

- Noteren van de gevonden eieren
- Noteren van de resultaten van de nesten
- Noteren van de jongen die overleven

Onze focus komend jaar ligt op het juist noteren van het aantal uitgevlogen jongen. En alle resultaten nauwkeurig te volgen. Voor het overleven van de soorten zijn jongen nodig. We

moeten dus zo helder en duidelijk mogelijk hebben over welke aantallen we spreken. Het is een wereld van statistieken en feiten aan het worden. Wij kunnen daar niet omheen.

Alle gegevens kunnen we kwijt in de boerenlandvogelsmonitor. Als je hiermee vastloopt, dan horen we dat graag er zijn altijd wel mensen die je willen helpen.

Tabel 2.1: Weidevogelkalender

		febr	maart	april	mei	juni	juli
 Kievit	broeden		26 dagen				
	kuiken				na 35-40 dagen		
	groei / opvetten en vertrek						
 Grutto	broeden			25 dagen			
	kuiken				na 28-30 dagen vliegvlug		
	groei / opvetten en vertrek						
 Scholekster	broeden				24-27 dagen		
	kuiken				20 dg gevoerd, +8 dg vliegvlug		
	groei / opvetten en vertrek						

Drones

We zijn de laatste vijf jaar steeds meer met de drones gaan werken en raken er beter mee bekend en we zien ook de duidelijke resultaten. Ook hebben we beduidend meer ervaring opgedaan waardoor we niet meer alleen op de ochtenden aangewezen zijn. Er wordt ook veel in de avonden gevlogen.

Nu we ook met de drones de nesten kunnen plaatsten bij de boeren waar ze gezocht zijn zie je dat ook verduidelijk terug in de cijfers.

Aantal individuele legsels per invoermethode

Selectie - 2022, groep: OV04 Vereniging voor Natuurstudie en -Bescherming IJsseldelta

Methode	Aantal	
Mobiele site	535	64.7%
Internet applicatie	292	35.3%
Totaal	827	

Aantal individuele legsels per invoermethode

Selectie - 2023, groep: OV04 Vereniging voor Natuurstudie en -Bescherming IJsseldelta

<u>Methode</u>	<u>Aantal</u>	
Mobiele site	377	56.8%
Internet applicatie	186	28%
Drone	101	15.2%
Totaal	664	

Komend seizoen proberen we nog eerder te gaan vliegen. Om zo meer en sneller de nesten allemaal geteld te krijgen.

Bronvermeldingen en bijlagen

[Aanvalsplan Grutto | \(gruttoaanvalsplan.nl\)](#)

[Home - Collectief Noordwest Overijssel](#)

[Eerste Kievitsei gevonden in winters decor nabij Hasselt \(nos.nl\)](#)

[3749-final-Winst-en-weidevogels-LR.pdf \(boerennatuur.nl\)](#)

[BN-factsheet-weidevogels.pdf \(boerennatuur.nl\)](#)

[Aanpak bescherming weidevogels werkt niet \(nieuweoogst.nu\)](#)

[56-661-jaarbericht-2023-def.pdf \(friesevogelwachten.nl\)](#)

2023-09-25 Notitie
resultaten monitoring